

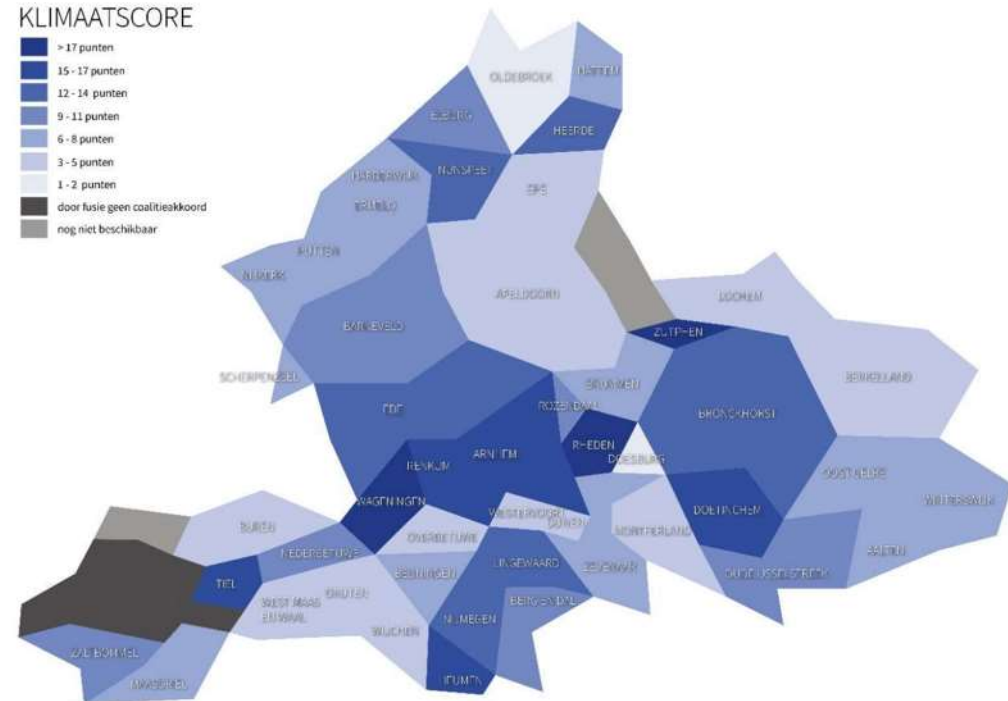

GELDERS ENERGIEAKKOORD

GEA 2.0: Samen voor ons klimaat in Gelderland!

*Addendum bij voorstel
hoofdlijnen t.b.v.
Borgingscommissie
8 maart 2019*

KLIMAATSCORE

Uitwerking op onderdelen voorstel hoofdlijnen GEA 2.0

- A. Samenstelling en werkwijze vitale coalities/specifieke netwerken
- B. Samenstelling en werkwijze GEA-kern
- C. GEA-samenwerkingsverband als lerend netwerk
- D. Professionele ondersteuning: functies, omvang en onderlinge verhouding
- E. Bestuurlijk-Juridische vormgeving
- F. Benodigde middelen GEA 2.0 2019 e.v.
- G. Van GEA naar GEA 2.0
- H. Stappenplan implementatie GEA 2.0

A. vitale coalities (samenstelling en werkwijze)

- De transitieplannen per sector en regio worden in de loop van 2019 opgesteld. Essentiële elementen per transitieplan zijn:
  - ✓ De specifieke doelstelling c.q. bijdrage aan de landelijke en Gelderse klimaat- en energiedoelen die vanuit die sector of regio wordt geleverd;
  - ✓ De planning en programmering van interventies om die doelen te bereiken. Zo concreet mogelijk tot 2023 en globaal voor de perioden daarna (actieplan met jaarschijven) met doorkijken naar 2030 en 2050.
  - ✓ Relevante showcases, quickwins en korte termijnacties die als “startmotor” of “vliegwiel” kunnen dienen.
  - ✓ Visie en planvorming op participatie en breed eigenaarschap van de te kiezen interventies bij burgers, bedrijven, organisaties in die sector c.q. regio. Formulering spelregels voor initiatieven.
  - ✓ Organisatie/besturing, middelen en noodzakelijke randvoorwaarden voor uitvoering van het transitieplan
  - ✓ Uitvoeringsinstrumenten en spelregels voor uitvoering en financiering/bekostiging
  - ✓ Dilemma's en keuzevragen die op een hoger schaalniveau (provinciaal/landelijk) moeten worden opgelost (waaronder ruimtelijke keuzes)..
- Het transitieplan wordt opgesteld in een dialoogproces met relevante maatschappelijke en economische actoren in betreffende sector c.q. regio.
- Aan de vitale coalitie per sector/regio nemen deel; publieke partijen (Provincie, gemeenten, waterschappen), bedrijfsleven (nader in te vullen), woningcorporaties, netwerkbedrijf, organisaties van burgers/consumenten (bijv. energie coöperaties), kennisinstituten en anderen die verantwoordelijkheid willen nemen voor het tot stand komen van het transitieplan en daaraan een werkbare bijdrage kunnen leveren (kennis/informatie, netwerk, ervaring, middelen, legitimatie). Dit is nader uit te werken per coalitie in een werkplan.
- Per vitale coalitie voorzitter en procesmanager, tevens verantwoordelijk voor coördinatie en afstemming met andere coalities en voortgangsrapportage naar GEA-kern.
- Relevante kennis en ervaring uit huidige GEA-tafels en andere lopende samenwerkingsverbanden worden zoveel ingebracht/geïntegreerd in de 11 coalities en cross-overs.
- Vitale coalities regio's werken vanuit brede en integrale doelstelling eerst aan uitvoering RES-afspraken.

B. GEA-Kern (samenstelling en werkwijze)

De GEA-kern heeft de volgende rollen:

1. Het monitoren en coördineren van het proces om te komen tot realisatie van de doelstellingen voor de klimaat- en energietransitie in Gelderland op de 11 sectorale en regionale prestatievelden;
2. Het organiseren, faciliteren en coördineren van de opstelling van transitieplannen per sector/regio (in de loop van 2019) en van het Gelders Transitieplan Klimaat en Energie (eind 2019);
3. Het doen van voorstellen en aanbevelingen aan relevante partijen in Gelderland om de realisatie van de doelstellingen te versnellen en te verbeteren op onderdelen;
4. Het bevorderen, initiëren, coördineren en geven van richting aan kennisontwikkeling, bewustwording en gedragsverandering bij Gelderse bedrijven, huishoudens en anderen voor het bereiken van de klimaat- en energiedoelstellingen;
5. Het coördineren en ondersteunen van belangenbehartiging en lobby voor de realisatie van de Gelderse doelstellingen op interprovinciaal, nationaal en eventueel Europees niveau;

De GEA-Kern beschikt over een monitoringinstrumentarium, dat onafhankelijk wordt (door)ontwikkeld en gevoed en dat aansluit bij de landelijke instrumenten (PBL). Daarnaast ontvangen zij rapportage over de voortgang per vitale coalitie/cross-overtafel. De GEA-Kern evalueert jaarlijks de voortgang van het proces en de samenwerking in het Netwerk en brengt hierin nadere prioriteiten/aanpassingen aan waar nodig.

De GEA-Kern bestaat uit bestuurlijk vertegenwoordigers van Provincie, gemeenten, waterschappen, netwerkbedrijf, burgers/consumentenorganisaties, bedrijfsleven. Het Klimaatverbond is als kennispartner aangesloten en zo mogelijke kennisinstuties. De GEA-Kern komt 5 à 6 keer per jaar bij elkaar. De voorzitter vertegenwoordigt niet een van de deelnemende partijen en heeft primair een verbindende en regisserende rol naar de GEA-Kern. De GEA-Kern wordt professioneel ondersteund door een van individuele partijen onafhankelijk opererend procesregisseur en een servicebureau/secretariaat.

De vergaderingen en activiteiten van de Strategische Kern worden voorbereid door een GEA-Overleg van professioneel vertegenwoordigers van de deelnemers in de Kern. Dit GEA-Overleg komt ca. 10 keer per jaar bij elkaar onder voorzitterschap van de procesregisseur.

C. GEA als lerend netwerk

- De deelnemers in de vitale coalities, de daarbij horende specifieke netwerken en de cross-overtafels vormen met elkaar het GEA-samenwerkingsverband;
- Dit GEA-verband stimuleert kennis, informatie en contacten bij de deelnemers en om deze te delen en te verrijken met het oog op het realiseren van de klimaat- en energiedoelen in Gelderland;
- Hiertoe worden op verschillende niveaus afstemmings- en uitwisselings- en idee-ontwikkelingsactiviteiten georganiseerd, ondersteunend aan de werkzaamheden in de vitale coalities;
- Tevens worden inhoudelijke activiteiten georganiseerd over specifieke onderwerpen, aansluitend bij beleving en belangstelling van de deelnemers (vraaggericht);
- Daarnaast wordt aan deelnemers in het Netwerk faciliteiten geboden om zelf netwerkactiviteiten te organiseren, dan wel daar een bijdrage aan te leveren;
- Het GEA-verband staat open voor alle andere deelnemers indien en voor zover zij een werkbare bijdrage kunnen leveren aan de doelstellingen en/of aan de activiteiten in het ecosysteem. Hiervoor is een eenvoudig toelatingsprotocol.
- Vanuit het GEA-verband worden 2 of 3 keer per jaar brede externe activiteiten georganiseerd om bewustwording en kennis bij besturen, bedrijfsleven en burgers/organisaties over de energietransitie in Gelderland te vergroten. Specifieke doelgroep hierbij is in ieder geval de groep gekozen volksvertegenwoordigers bij gemeenten, waterschappen en provincie. Hierbij kunnen ook toezichthouders van deelnemende private partijen worden betrokken.
- De werking van het GEA-samenwerkingsverband wordt tweejaarlijks geëvalueerd op betrokkenheid, effectiviteit, waardering deelnemers waarbij de resultaten worden ingebracht in de evaluatie van de GEA-Kern.

D. Uitwerking: professionele ondersteuning (2019)

- a) De GEA-Kern en het Netwerk als geheel worden ondersteund en begeleid door een **procesregisseur/netwerkontwikkelaar (ca. 0,8 fte)**. Kwalificaties: WO-niveau, thuis in bestuurlijke verhoudingen, politiek-bestuurlijke sensitiviteit, hoogwaardige kennis en ervaring vakgebied energietransitie/veranderkunde, verbindend en ontwikkelend tussen partijen (“sturen zonder macht”). Eventuele specifieke inhoudelijke ondersteuning van de GEA-Kern wordt ingebracht vanuit de pool procesmanagers (zie b.)
- b) De vitale coalities (max. 11) hebben ieder de beschikking over een “eigen” procesmanager, die ondersteunend is in het opstellen van het eigen transitieplan. Kwalificaties: WO/HBO+-niveau; kennis van het betreffende vakgebied/energietransitie in het algemeen/participatie en maatschappelijke innovatie; goed ingevoerd in relevant netwerk in Gelderland, verbindend en ontwikkelend, dienstbaar aan resultaat, ervaring als programmamanager en hoge procesvaardigheden. Totaal **6-8 fte procesmanagement**, inclusief coördinatie en afstemming tussen de verschillende coalities en de opstelling van het Gelders Energietransitieplan (tweede helft 2019). Iedere procesmanager opereert binnen de spelregels en kaders zoals vastgesteld door de GEA-Kern, onder aansturing van de procesregisseur. Binnen de pool van procesmanagers wordt gebruik gemaakt van diversiteit in specifieke kennis/ervaring (participatieprocessen, financiering, digitalisering etc.) die onderling uitgewisseld en benut kan worden.
- c) Voor de facilitaire ondersteuning van het geheel van het GEA-verband (GEA-Kern, coalities, ecosysteem) is een **servicebureau/secretariaat beschikbaar (ca. 2 fte)**, alsmede ondersteuning op het gebied van **communicatie (strategie en uitvoering, ca. 1,5 fte)**.
- d) Procesregisseur geeft coalitie-overstijgend sturing aan totstandkoming van de transitieplannen, de gezamenlijke ambitie in GEA-verband en de daarvoor noodzakelijke afstemming en programmering. Dit op basis van spelregels en globale kaders, gezamenlijk bepaald in de GEA-kern.
- e) Totaalinschatting professionele ondersteuning Gelders Energie Netwerk 2019: ca. **10 – 12,5 ft.** Inschatting 2020 e.v. op basis van Gelders Transitieplan Klimaat en Energie.
- f) Als optie kan nog worden uitgewerkt eventuele extra ondersteuning voor coalities die dit nodig hebben (task-force, deskundigenpool, vliegende brigade etc.). Dit zit nu niet in het voorstel GEA 2.0.

E. Uitwerking: bestuurlijk-juridische aspecten

- De GEA-Kern en de vitale coalities zijn te beschouwen als overleg- en coördinatieorganen tussen en van de deelnemende partijen. Ze zijn dus geen rechtspersoon en/of bestuursorgaan met zelfstandige bevoegdheden.
- Binnen de GEA-Kern en vitale coalities worden afspraken gemaakt tussen partijen op basis van zelfbinding, niet op basis van juridische afdwingbaarheid. De coalities streven naar de totstandkoming van concrete samenwerkingsafspraken en uitvoeringsovereenkomsten. De vorm daarvan kan per coalitie verschillen.
- Voor de GEA-Kern en in de vitale coalities treedt een van de partijen op als penvoerende partij, voor het aangaan van eventuele verplichtingen/contracten naar derden en het uitvoeren van noodzakelijke rechtshandelingen namens het collectief van partijen in Kern of coalitie.
- Gezien de bestuurlijk-juridische status (zie hierboven) van GEA-Kern en vitale coalities zal toezicht en verantwoording in principe via de deelnemende partijen daarin verlopen. Voor de publieke partijen wordt daarmee de rechtstreekse reguliere verantwoordingslijn richting hun volksvertegenwoordiging het uitgangspunt. Hiervoor wordt dus (vooralsnog) geen aparte governancestructuur ingericht. Wel is het van belang om draagvlak en samenspel bij en tussen alle deelnemende partijen van het Gelders Energie Netwerk goed te verankeren en te borgen in het werkproces van Kern, coalities en ecosysteem. Ook is het van belang om activiteiten te ontwikkelen waarbij toezichthouders van zowel publieke als private partijen ook met elkaar in contact kunnen komen en onderling kunnen afstemmen.
- Desgewenst kunnen partijen een escalatieafpraak maken voor situaties waarin ze niet tot noodzakelijke keuzes kunnen komen in de GEA-Kern.

F. Funding Gelders Energie Netwerk (2019)

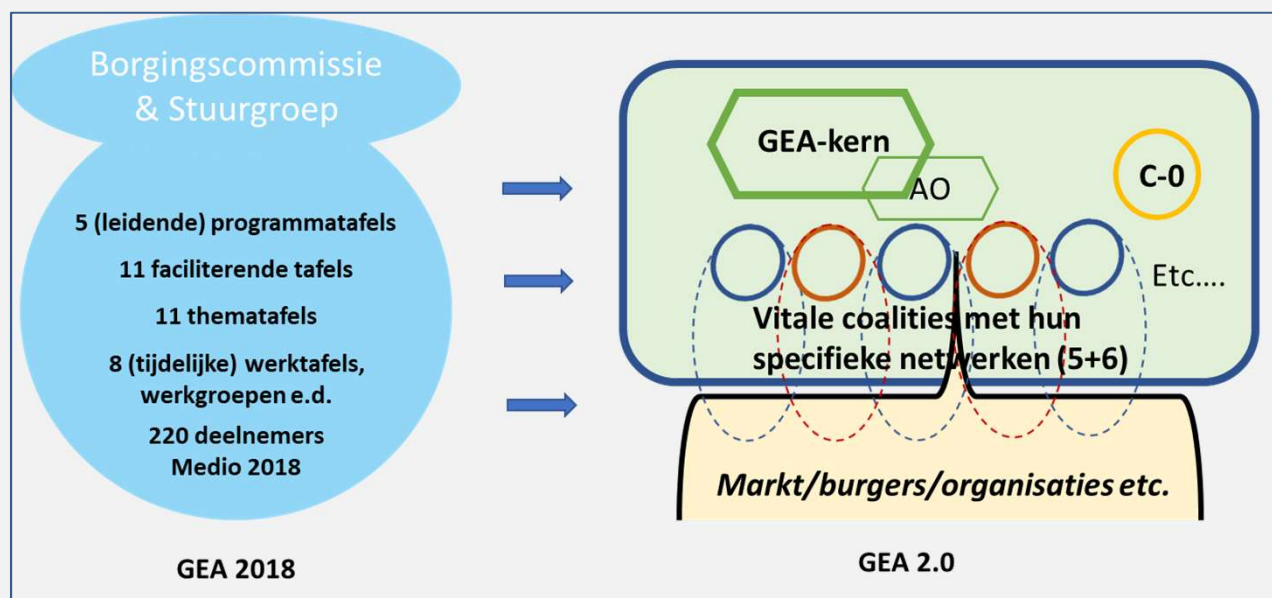
- Globale kosteninschatting ondersteuning en activiteiten Gelders Energie Netwerk 2019 op basis van voorafgaande: € 1,5 – 1,9 miljoen. Naast professionele ondersteuning voor gehele jaar (zie 6d.) zit hierin ook betekenisvol budget (ca. € 400.000) voor activiteiten, communicatie, monitoring, onderzoek en specifieke ondersteuning. Hierin zit niet de extra optie van deskundigenpool, task-force, vliegende brigade.
- Aan alle kernpartijen wordt gevraagd een bijdrage te leveren in geld en/of menskracht/uren en of middelen naar de mogelijkheden die organisaties hebben.
- Gezien het brede maatschappelijk karakter van het transitieproces en de positie en mogelijkheden van publieke partijen hierin ligt het voor de hand dat een substantieel deel van de middelen beschikbaar gesteld wordt vanuit publieke partijen en door de netwerkbeheerder (/Alliander).
- Beschikbare middelen 2019 (GEA 1^e half jaar, middelen ondersteuning vorming RES'sen) kunnen hierbij worden ingezet. Ook eventueel beschikbare middelen bij de deelnemers partijen kunnen worden ingezet (onbekend).
- Coördinatie budgetbeheer en – verantwoording te beleggen bij procesregisseur en het GEA-Ambtelijk Overleg (onder eindverantwoordelijkheid van de GEA-Kern) in afstemming met de penvoerder(s) die het formele beheer voeren.

G. van GEA naar GEA 2.0

- Bestuurlijk: van Borgingscommissie en Stuurgroep naar GEA- Kern en GEA-Overleg
- Van 35 tafels naar (max.) 11 programmatafels met ondersteunende netwerken en enkele overstijgende tafels (Participatie, Businessondersteuning en evt. anderen). Overige tafels mogelijk indien deelnemers dat willen en ook zelf initiatief in nemen. Coördinatie door GEA-Kern.
- Warme overdracht vanuit huidige GEA-tafels naar (max.)11 programmatafels op basis van werkplan en mogelijk nadere samenstelling, vast te stellen door GEA-Kern.
- Deelnemers aan huidige GEA-tafels krijgen de mogelijkheid om zich (individueel of eventueel als tafel) aan te bieden bij vitale coalities en de daarbij horende specifieke netwerken.
- Professionele ondersteuning (proces en inhoud) herordenen en nader invullen

H. Stappenplan implementatie GEA 2.0

Wanneer	Wat	Wie
 Februari	Voorlopige Besluitvorming GEA 2.0	Stuurgroep
 8 Maart	Besluitvorming GEA 2.0	Borgingscommissie
 13 Maart	Presentatie GEA 2.0 bij klimaatdebat	Stuurgroep
 Maart – mei	<ul style="list-style-type: none"> • Start c.q. voortzetting planvorming transitiepaden coalities (warme overdracht vanuit GEA-tafels), opstelling spelregels voor planontwikkeling/werkwijze en inrichting specifieke netwerken • Voorbereiding invulling bestuurlijke constructie (GEA-kern en Ambtelijk Overleg) • Overleg en afspraken financiële middelen GEA-samenwerking 2019 door GEA-kernpartijen • Voorbereiding werving en invulling professionele ondersteuning (w.o. procesregisseur) • Advisering coalities inrichting/ totstandkoming transitieplannen (formats/ voorbeelden inhoudsopgave, spelregels, uitvoeringsafspraken) • Doorontwikkeling monitoringssysteem • Voorbereiding campagne bewustwording, participatie en gedragsverandering 	<ul style="list-style-type: none"> • Vitale coalities • GEA- Kern • Secretariaat
2 ^e half jaar 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Oplevering “proeve” transitieplannen regio’s en thema’s • Start (0-versie) Gelders Transitieplan Klimaat en Energie • Verbreding en verdieping campagne gedragsverandering • Verbreding en verdieping netwerk van actoren • Spelregels bekostiging Gelderse Energie Calls, alsmede spelregels voor investeringen en kasstroomfinanciering. • Evaluatie functioneren GEA-samenwerkingsverband (eind 2019) 	Diverse onderdelen GEA-verband